

**Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 78 hallituksen esityksen
johdosta laiksi valtion kiinteistölaitoksesta**

Eduskunta on 11 päivänä lokakuuta 1994 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi edellä tarkoitetun hallituksen esityksen n:o 214.

Valtiovarainvaliokunnan asettamassa verojaostossa, joka on valmistellut mietinnön valiokuntaa varten, ovat olleet kuultavina hallitusneuvos Antero Kivi valtiovarainministeriöstä ja Pertti Tuominen rakennushallituksesta, toimitusjohtaja Pekka Linnainmaa Engel Kiinteistöpalveluyhtymä Oy:stä sekä professori Kari-Pekka Tiitinen. Lisäksi verojaosto on kuullut rakennushallinnon henkilökuntajärjestöjen edustajina pääluottamusmies Lauri Mukkulaa, palkkasihteeri Armi Koistista ja palkkasihteeri Mauri Kesistä Valtion ammattiliitto VAL ry:stä, sosiaalisihhteeri Aarne Lehkosta Valtion yhteisjärjestö VTY ry:stä, puheenjohtaja Kauko Kalsketta, neuvottelupäällikkö Kauko Passia ja pääsihteeri Paula Tuomi STTK-J ry:stä sekä lakimies Markku Niemistä Akava ry:stä.

Rakennushallinnosta vuonna 1991 annetun lain mukaan rakennushallinnon tehtävänä on huolehtia sille keskitetystä toimitilojen hankinnasta ja ylläpidosta sekä kiinteistöhallinnosta, yhteensovittaa valtion muiden virastojen ja laitosten toimitilojen hankintaa ja ylläpitoa sekä rakennusmaan hallintoa sekä vaikuttaa toimintapiteillään valtion tuella tapahtuvaan toimitilojen hankintaan ja ylläpitoon sekä rakennusmaan käyttöön. Rakennushallinnossa toimii rakennushallituksen keskushallinnon lisäksi kymmenen rakennuspiiriä. Rakennushallinnon tuottamat suoritukset ja palvelut ovat pääsääntöisesti saajalle ilmaisia.

Hallitus ehdottaa, että valtion kiinteistöhallintotehtävien tehostamiseksi valtion rakennusvarallisuutta keskitetään valtiovarainministeriön hallinnonalalle muodostettavalle valtion kiinteistölaitokselle. Kiinteistölaitoksen rakennuskanta muodostuu pääosin virastotalo-, oppilaitos- ja tutkimuslaitoskiinteistöistä, joiden kunnossapito- ja hoitovastuu jo nykyisinkin on rakennushallinnolla.

Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 1994

Rakennushallinnon nykyisin tarjoamat kiinteistöjen ylläpidon ja rakentamisen palvelutehtävät yhtiöitetään. Eduskunta on hyväksynyt yhtiön perustamisen kuluvan vuoden talousarvion käsittelyn yhteydessä (mom. 28.99.98). Kiinteistölaitoksen hallinnassa olevien toimitilojen osalta otetaan käyttöön vuokrajärjestelmä.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisena ja puoltaa sen hyväksymistä.

Käsitellessään vuoden 1992 valtiopäivillä eräiden valtion laitosten yhtiöittämistä koskevia esityksiä valtiovarainvaliokunta mietinnössään n:ot 69—72/1992 vp edellytti kunkin laitoksen osalta, että kyseisen valtion laitoksen yhtiöittämisessä tulisi työntekijöiden eläke- ja muut työsuuhdekysymykset järjestää sopimusteitse jo ennen yhtiöittämistä. Käsiteltävänä olevassa tapauksessa rakennushallituksen omistuksessa olevat kiinteistöt siirtyvät perustettavalle valtion kiinteistölaitokselle ja rakennushallituksen palvelutehtävät jo perustetulle Engel Kiinteistöpalveluyhtymä Oy:lle. Valiokunnan saaman asian tuntijaselvityksen mukaan on tätä lopputulosta — toimintojen siirtämistä ja työnantajan vaihtumista — epäilemättä pidettävä rakennushallintoon nykyisin työsuhteessa olevien osalta sekä eräissä työoikeutta koskeissa laeissa että ilmeisesti myös EU:n liikkeenluovutusdirektiivissä tarkoitettuna liikkeen luovutuksena.

Valiokunta toteaa, etteivät toisaalta valtion ja Engel Kiinteistöyhtymä Oy:n ja toisaalta virkamies- ja työntekijäjärjestöjen väliset neuvottelut ole toistaiseksi johtaneet neuvotteluratkaisuihin. Valiokunta kiirehtii näitä neuvotteluja siten, että Engel Kiinteistöpalveluyhtymä Oy voisi aloittaa häiriöttömästi toimintansa.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin muutamattomana.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa varapuheenjohtaja Luttinen, jäsenet Heikkinen, Hämäläinen, Jokiniemi, Jääskeläinen, Laaksonen, Lahti-Nuuttila, Luukkai-

nen, Malm, Mäki-Hakola, Ryynänen, Sasi, Tiuri ja Vihriälä sekä varajäsenet Apukka, Backman, Hurskainen, Näsi, Rauramo, T. Roos ja Saastamoinen.

Vastalause

Hallituksen esitykseen sisältyy ehdotus valtion rakennushallinnon lakkauttamisesta ja sen yhteydessä kiinteistöpalvelutoimintojen (rakentaminen, siivous, kiinteistönhoito ja korjaustoimi) siirtämisestä kokonaisuudessaan valtion toistaiseksi yksinään omistamalle osakeyhtiölle. Valtion laitoksia on aikaisemminkin yhtiöitetty, kuitenkin yleensä siten, että ensiksi laitoksista on tehty liikelaitosmuotoisia yhtiöitä. Vasta toisessa vaiheessa osasta liikelaitoksia on muodostettu osakeyhtiöitä. Yhtiöittämistä on tapahtunut näin esimerkiksi posti- ja telelaitoksen sekä valtionrautateiden osalta. Näiden lähinnä miesvaltaisten laitosten yhtiöittämisessä on henkilöstön asema yleensä turvattu tyydyttävällä tavalla työnantajatahon ja henkilöstöjärjestöjen välillä solmittujen sopimusten perusteella.

Nyt käsiteltävänä olevassa valtion kiinteistölaitoksen perustamisessa ollaan hallituksen esityksen mukaan menettelemässä aiemmasta käytännöstä poikkeavalla tavalla. Menettelyllä heikennetään olennaisesti henkilöstön asemaa sekä lisätään työttömyyttä runsaiden irtisanomisten (n. 1 000 henkilöä) kautta.

Vaikka valtion toimintojen yhtiöittäminen edellyttää verraten moninaisia ja oikeudellisia toimenpiteitä, on lopputulosta eli toimintojen siirtämistä ja työnantajien vaihtumista epäilemättä pidettävä ainakin työsopimuslaissa, työehtosopimuslaissa ja vuosilomalaisissa tarkoitettuna liikkeen luovutuksena.

Hallituksen esityksen 6 §:n siirtymäsäännös koskee rakennushallinnon palveluksesta kiin-

teistölaitoksen palvelukseen siirtyvien palvelussuhteita. Rakennushallinnon tilalle perustettavan osakeyhtiön palvelukseen siirtyvien työntekijöiden oikeusasema määräytyy siten lähinnä työsopimuslain ja työehtosopimuslain mukaisesti. Tämä merkitsee mm. sitä, että

— rakennushallinnolla ei ole oikeutta irtisanoa työsopimuksia liikkeen luovutuksen perusteella

— työsuhteitten tulee jatkua sellaisinaan osakeyhtiötä velvoittavina

— voimassa olevat työehtosopimukset velvoittavat osakeyhtiötä aina työehtosopimuksen lakkaamiseen saakka samalla tavoin kuin ne ovat velvoittaneet rakennushallintoa

— työsopimuksen ehtoja voidaan muuttaa vain työsopimusosapuolten välisellä sopimuksella.

Näin ollen katsomme, että rakennushallinnon nykyisen henkilökunnan tulee kyetä siirtymään osakeyhtiön palvelukseen ns. vanhoina työntekijöinä. Samalla tulee turvata henkilöstön eläkeetuudet vastaavalla tavalla kuin on menetelty posti- ja telelaitoksen ja valtionrautateiden yhtiöittämis tilanteissa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että

valiokunta edellyttää valtion kiinteistölaitoksen muodostamisessa noudatettavan liikkeen luovutustilannetta koskevaa säännöstöä ja että henkilöstön eläkeetuudet turvataan organisaatiouudistuksen yhteydessä.

Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 1994

Jouni Backman
Timo Roos
Hannele Luukkainen

Tuulikki Hämäläinen
Sinikka Hurskainen
Asko Apukka

Pentti Lahti-Nuuttila
Matti Luttinen
Timo Laaksonen